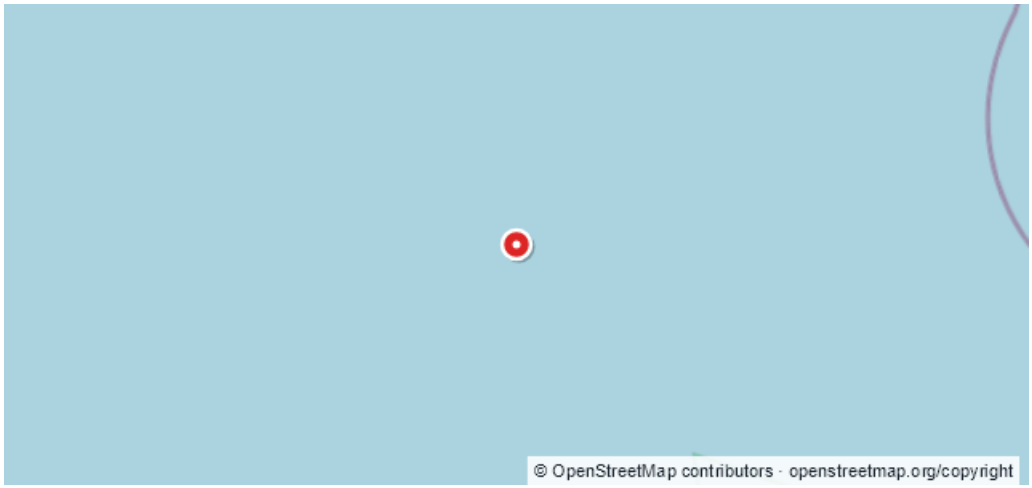
Jan

ID: 1423 · Usikker position
www.vragguiden.dk/vrag/1423

Position & Dybde

WGS84 · Beregnet WGS84-visning
55:26,259N 6:54,416E

ED50
55:26,30N 6:54,50E

Dybde (top)	Dybde (bund)
Ukendt	**Ukendt**
Stævnretning	Afstand til kyst
Ukendt	**75,1 km**

Beskrivelse

M/S JAN – tidligere M/S MEMELLAND Skibets historie fra 1939 til forliset i 1978 Bygningen M/S JAN blev oprindeligt bygget som det tyske lastskib M/S MEMELLAND. Skibet blev bygget i 1939 på værftet W. Holst i Hamburg-Neuenfelde, Tyskland, for den tyske reder Erwin Schröder. Det blev søsat i juni 1939. Skibet var et mindre motordrevet lastskib med følgende hoveddata: • Byggeår: 1939 • Byggested: Hamburg, Tyskland • Værft: W. Holst • Bruttotonnage: 289 BRT • Maskine: 280 hk • Længde: cirka 133 fod / 40,5 meter • Bredde: cirka 22,3 fod / 6,8 meter • Lastkapacitet: omkring 400 tons • Kaldesignal som JAN: OUTZ I de tyske kilder optræder skibet som MEMELLAND. I forbindelse med den tyske krigstid blev det også registreret under forskellige betegnelser og anvendt til militære formål. Den tyske krigstid Under Anden Verdenskrig blev MEMELLAND taget i tysk tjeneste. Kilderne angiver blandt andet, at skibet blev benyttet som LAT 9, senere H 641, og i andre perioder under forskellige tyske militære betegnelser. I krigens sidste måneder deltog MEMELLAND i den tyske evakuering fra Østersøområdet. Den 13. februar 1945 sejlede MEMELLAND fra Gotenhafen mod Kiel med omkring 350 personer om bord. Dagen efter fortsatte skibet fra Kiel mod Rendsburg med flygtninge. Det betyder, at det senere danske skib JAN havde en historie, der gik helt tilbage til den dramatiske evakuering i Østersøen i krigens sidste måneder. Efter krigen blev skibet frigivet fra den tyske tjeneste. Fra MEMELLAND til dansk skib Efter krigen fortsatte skibet som civilt lastskib. I de tyske skibsoplysninger fremgår navnet MEMELLAND, mens J. Marcussen's skibshistorik angiver, at skibet senere blev registreret som X-SCHIFF NR. 2254. I begyndelsen af 1960'erne kom skibet til Danmark. Den 23. marts 1962 blev skibet registreret i Marstal under navnet JAN. JAN fik kaldesignalet OUTZ. Skibet tilhørte på dette tidspunkt Marstal I/S, med kaptajn Hans Ohlsen Fabricius, Marstal, som fører. Skibsreder/skibsmægler Helge J. Folmer er også nævnt som medejer. I 1966 blev JAN repareret efter en grundstødning. Reparationen blev foretaget på H.C.C. i Marstal. Ejerskifte i 1973 Den 17. januar 1973 blev JAN solgt til: Kaptajn Herluf Strange Nielsen, Skive. Han var ejer af skibet frem til forliset i 1978. I den danske skibsliste fra 1978 står JAN fortsat registreret som: JAN – Marstal –

OUTZ med: • 289 BRT • 280 hk • Bygget 1939 i Hamburg • Ejer: H.S. Nielsen, Skive Den sidste rejse JAN's sidste rejse begyndte i Larvik i Norge. Skibet var på vej mod Bruxelles med omkring 400 tons granit. Det var en almindelig transportsejlads med det lille danske fragtskib, men rejsen skulle ende tragisk. Om natten til 1. april 1978 befandt JAN sig i Nordsøen vest for Esbjerg, i området ved Horns Rev. Her kolliderede JAN med den danske fiskekutter: E. 217 STARPOINT af Esbjerg. STARPOINT var et betydeligt nyere fartøj. Det var bygget i 1975 på Gebr. Schlömer's Schiffswerft i Oldersum, Tyskland. STARPOINT var: • Bygget: 1975 • BRT: ca. 290,87 • Maskine: 800 hk • Kaldesignal: OYTS • IMO: 7429190 • Ejer på tidspunktet for ulykken: Hakon Svendsen, Esbjerg Kollisionen Kollisionen blev katastrofal for JAN. Ifølge J. Marcussen's skibshistorik sank JAN i løbet af få minutter. Skibet gik ned omkring 45 sømil vest for Esbjerg. Tre af de fire personer om bord på JAN omkom. Kun én person blev reddet. Den danske officielle søulykkestatistik for 1978 registrerer ulykken som: Kollision – Nordsøen – 1. april 1978. Under JAN står der: Kollideret med Ff. STARPOINT af Esbjerg. Forlist. 3 omkomne. Søforklaringen Efter ulykken blev der afholdt søforklaring i Esbjerg den 4. april 1978. Det er vigtigt, fordi den originale søforklaring sandsynligvis er den kilde, der kan give de mest præcise oplysninger om: • navnene på de fire personer om bord på JAN • hvem der var fører • hvem der var styrmand/vagthavende • præcis hvordan kollisionen skete • hvad de to skibe observerede før sammenstødet • hvorfor JAN sank så hurtigt • hvordan den overlevende blev reddet • forklaringer fra besætningen på STARPOINT • eventuelle konklusioner fra søretten Den offentliggjorte Dansk Søulykke-Statistik 1978 indeholder ikke hele søforklaringen. Statistikken er udarbejdet på grundlag af udskrifter af søforklaringer samt officielle meddelelser og oplysninger. Den officielle statistik angiver for JAN søforklaringens sted og dato som: Esbjerg – 4. april 1978. For STARPOINT står ulykkesårsagen i statistikken som: "Mangelfuld udkig." Det er derfor mere korrekt at bruge denne formulering som den officielle registrerede årsag end at fastslå, at en bestemt person sov på vagten. Påstanden om, at vagthavende sov, findes i sekundære kilder, men den originale søforklaring bør undersøges, før det kan fastslås som et faktum. Den overlevende Kilderne er enige om, at der var fire personer om bord på JAN, og at: Tre omkom – én blev reddet. J. Marcussen's skibshistorik oplyser, at kun én person overlevede forliset. Vragwiki omtaler ligeledes den overlevende som vagthavende/styrmand. Det præcise navn på den overlevende er endnu ikke sikkert dokumenteret i de kilder, der er fundet. Det er derfor vigtigt ikke at gætte på navnet. Den originale søforklaring fra Esbjerg den 4. april 1978 er den mest oplagte kilde til at fastslå identiteten. Vraget JAN sank i Nordsøen omkring 45 sømil vest for Esbjerg, i området vest for Horns Rev. En registreret position for vraget er: 55°26,26' N 06°54,42' E Vraget ligger med andre ord i et område, som i dag er kendt blandt vragdykkere. JAN var et relativt lille fragtskib på kun 289 BRT, og det faktum, at skibet sank på få minutter efter kollisionen, gør forliset særligt interessant i forbindelse med dykning på vraget. Skibet efter forliset STARPOINT overlevede kollisionen. I 1979 blev STARPOINT solgt til England, hvor det fik navnet BEN TORC. Senere blev det STARPOINT of Aberdeen. I 1981 kom fartøjet tilbage til Hakon Svendsen i Esbjerg og blev senere registreret som E.737 STJERNFORS. Et interessant fotografi Et af de vigtigste spor til et fotografi af JAN er, at skibet blev fotograferet under sit tidligere navn MEMELLAND. Der findes et historisk fotoarkiv med et billede identificeret som: MEMELLAND – 1939 Fotografiet er knyttet til skibets tyske ejer Erwin Schröder, Hamburg. Det passer med de øvrige oplysninger om JAN's oprindelse: MEMELLAND ? dansk JAN og: W. Holst, Hamburg – bygget 1939. Derfor er fotografier af MEMELLAND meget interessante, fordi de sandsynligvis viser det samme skib, som senere blev det danske JAN. Samlet tidslinje 1939 – Skibet bygges som M/S MEMELLAND hos W. Holst i Hamburg-Neuenfelde. 1939–1945 – MEMELLAND sejler under tysk flag og anvendes blandt andet i tysk militær tjeneste. Februar 1945 – Deltager i evakuering af mennesker fra Østersøområdet under krigens afslutning. Efter 1945 – Tilbage til civil anvendelse. 23. marts 1962 – Registreret i Marstal som JAN. 1966 – Repareres efter grundstødning på H.C.C. i Marstal. 17. januar 1973 – Solgt til kaptajn Herluf Strange Nielsen, Skive. 1. april 1978 – JAN kolliderer med E.217 STARPOINT vest for Esbjerg. 1. april 1978 – JAN synker på få minutter. Tre personer omkommer, én overlever. 4. april 1978 – Søforklaring afholdes i Esbjerg. Efter 1. april 1978 – Vraget bliver liggende på havbunden vest for Horns Rev. Kilder og dokumentation De vigtigste kilder til denne historie er: • Dansk Søulykke-Statistik 1978, Handelsministeriet • J. Marcussen – Enkeltskibsoplysninger JAN • Vragwiki – Jan 1978, Nordlige Tyske Bugt • Danske skibslister fra 1960'erne og 1970'erne • Fimus – Esbjergkutterflåde 1870–2019 • Historiske tyske skibsregistre og fotoarkiver vedrørende MEMELLAND Den danske søulykkestatistik er særligt vigtig, fordi den dokumenterer både ulykkesdatoen, stedet for søforklaringen og de tre omkomne. Det, der stadig mangler Det vigtigste hul i historien er stadig den originale søforklaring fra Esbjerg den 4. april 1978. Hvis den findes i arkiverne, vil den sandsynligvis

kunne give de manglende oplysninger om JAN's besætning og dermed endeligt fastslå: Hvem var de fire om bord? Hvem omkom? Hvem overlevede? Hvem var den vagthavende/styrmand? Og præcis hvordan foregik kollisionen? Det er derfor den næste og vigtigste kilde at få fat i, hvis JAN's historie skal dokumenteres helt ned på personniveau. Sportsdykkerklubben Ægir Jan Justesen 'Justesen@mail.dk ### Kildeopdatering fra UKHO / EMODnet **Registrering:** UKHO 31514 **Hentet:** 21-09-2026 **Kilde:** UK Hydrographic Office via EMODnet Human Activities. **Dansk AI-referat** Det danskflagede fragtskib JAN var 42,7 m langt, 6,7 m bredt og havde en dybgang på 3 m samt en bruttotonnage på 289\. Med en last af sten sank det 31\. marts 1978 efter en kollision omkring 45 M vest for Esbjerg\. Den 3\. maj 1978 blev et vrag indberettet på den omtrentlige historiske position 55°26′18″N, 6°54′30″E med den rå datumangivelse WGD 2\. Den 15\. august 1978 var vraget vist med omtrentligt angivet position på dansk søkort 94\. Den oplyste vanddybde er 29, uden angivet enhed, refereret til laveste astronomiske tidevand\. Den nuværende status er ukendt, og registreringen dokumenterer ikke i sig selv en fysisk bekræftet nutidig vragposition\. [UKHO 31514\: JAN](/vrag/1423/kilder/50107f63-10d4-4c8b-954e-c159c3c363eb?revision=adfc3327-608e-403a-b8b2-2c2dcc391aa1) — originaloplysninger, kildehenvisning og licens. Contains public sector information licensed under the Open Government Licence v3\.0\.
[maritime-50107f6310d44c8b954ec159c3c363eb-adfc3327608e403ab8b22c2dcc391aa1-reference]: #
[maritime-50107f6310d44c8b954ec159c3c363eb-adfc3327608e403ab8b22c2dcc391aa1-summary]: #

Sidst rettet af: twm Dato: 22-09-2026

Billeder (2)

